Region Östergötland

Regionens revisorer

2023-01-25

REVISIONSSKRIVELSE

Regionfullmäktige

<u>För beaktande till</u>
Regionstyrelsen

<u>För kännedom till</u>
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Patientnämnden
Regionutvecklingsnämnden
Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden
samt i övrigt enligt bifogad sändlista

GRANSKNING AV MEDICINSKA RESULTAT

Regionens revisorer har gett PwC i uppdrag att göra en granskning inom området medicinska resultat. Revisorerna ställer sig bakom PwC:s revisionsrapport och vill särskilt lyfta fram följande:

- Styrelsens styrning och uppföljning inom området bedöms i huvudsak vara ändamålsenlig. Beslut har fattats till följd av brister inom området men åtgärder har inte alltid vidtagits till följd av pandemi och personalbrist. Det finns nätverk och forum för att arbeta med utveckling inom området.

- Målen inom området har endast delvis uppfyllts under de senaste åren. Regionen har sedan 2018 förbättrat den medicinska kvaliteten. Under samma period har förbättringen varit större för riket i sin helhet. I nuläget bedöms den medicinska kvaliteten vara i nivå med rikssnitt för Region Östergötlands del.

- Antalet mål och mått är många varför en minskad detaljeringsgrad kan övervägas. I vissa fall kan målen behöva anpassas mer till förutsättningarna.

- Uppföljningen av att åtgärder vidtas till följd av politiska beslut kan förbättras.

Anders Senestad
Ordförande

Anna-Lena Sörenson
Vice ordförande

Bifogas: Revisionsrapport ”Granskning av styrning och uppföljning utifrån medicinska resultat”. Handlingarna finns tillgängliga på www.regionostergotland.se/Demokrati-och-insyn/Politisk-styrning/Revision/

Deltagare

REGION ÖSTERGÖTLAND 232100-0040 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Anders Lennart Senestad

Anders Senestad
Förtroendevald revisor

2023-01-25 13:45:34 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Anna-Lena Kerstin Sörenson

Anna-Lena Sörenson
Förtroendevald revisor

2023-01-25 10:59:05 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Styrning och uppföljning utifrån medicinska resultat

Region Östergötland

Januari 2023

Matti Leskelä

Agnes Westerlund

Revisionsrapport

Sammanfattande bedömning

Regionstyrelsens styrning och uppföljning av medicinsk kvalitet bedöms i huvudsak vara ändamålsenlig. Vissa politiska beslut har tagits för att åtgärda brister inom området. Åtgärder för att komma till rätta med brister har delvis vidtagits inom verksamheterna och det finns forum och nätverk på plats för att arbeta med förbättringar. Hinder har funnits i form av bland annat personalbrist samt pandemi.

Målen inom området bedöms delvis ha kunnat uppfyllas. Regionen har förbättrat den medicinska kvaliteten under den senaste fyraårsperioden. Dock har förbättringen varit större för riket i sin helhet. I nuläget bedöms den medicinska kvaliteten för Region Östergötland vara i nivå med rikssnittet.

Nedan ges kortfattad bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar hänvisas till respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Är styrelsens styrning och uppföljning inom området medicinsk kvalitet ändamålsenlig?	**Ja.** Vi bedömer att styrelsens styrning och uppföljning inom området medicinsk kvalitet är ändamålsenlig. Synpunkter har i noterats kring styrningens och uppföljningens omfattning och inriktning.	
2. Vidtas åtgärder utifrån uppföljning inom området?	**Delvis.** Åtgärder som har förutsättningar att förbättra den medicinsk kvaliteten har beslutats politiskt. Åtgärderna har dock inte alltid genomförts. Deltagande i nationella nätverk samt regionala programområden (RPO) bidrar till utveckling och vidtagande av åtgärder.	
3. Är regionens utveckling tillfredsställande utifrån beslutade mål?	**Delvis.** Vår bedömning är att utvecklingen inom området delvis är tillfredsställande utifrån regionens beslutade mål. Måluppfyllelsen är varierande och det finns flera väsentliga mål avseende exempelvis tillgänglighet som inte uppnås. Dock uppnås 61% av de medicinska indikatorerna utifrån målnivåer i nationella databasen “Vården i siffror”.	
4. Är regionens resultat tillfredsställande jämfört med övriga regioner?	**Delvis.** Vår bedömning är att regionens resultat delvis är tillfredsställande jämfört med övriga regioner. Sedan 2018 har utfallet för majoriteten indikatorer förbättrats för regionen. För riket har förbättringen varit större. För regionens del är drygt hälften av indikatorutfallen bättre än rikets vid den senaste mätningen. Nationella jämförelser visar på ett blandat resultat.	

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 2 / 18

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning **1**

Inledning **3**

Bakgrund 3

Syfte och revisionsfrågor 4

Revisionskriterier 4

Metod och avgränsning 4

Granskningsresultat **5**

Styrning och uppföljning 6

Åtgärder utifrån uppföljning 7

Resultat utifrån beslutade mål 10

Regionens resultat jämfört med riket 12

Inledning

Bakgrund

Revisorerna har i sin riskanalys beslutat att genomföra en granskning inom området Medicinska resultat i Östergötland jämfört med riket. Det är utifrån revisionens uppdrag av intresse att få en bild kring hur regionen styr och följer upp sina medicinska resultat.

Enligt *God revisionssed i kommunal verksamhet 2018* ska revisorerna granska att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt vilket bland annat innebär att styrelsen och nämnderna har en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

I Hälso- och sjukvårdslagens 5 kap. (4 §) anges att “Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras”. En systematik kring styrning och uppföljning utifrån medicinsk kvalitet och resultat är utifrån detta väsentligt.

I Region Östergötlands *Treårsbudget 2022–2024 med fokusområden 2022* finns bland annat “Nära och tillgänglig vård efter behov” angett som politiskt mål för innevarande mandatperiod (år 2019-2022). “God och jämlik sjukvård – ett mål i hela Östergötland” pekas vidare ut som ett av målen inom området. I treårsbudgetens sammanfattning av planeringsförutsättningar under rubriken “God och jämlik sjukvård – ett mål i hela Östergötland” anges att Region Östergötland faller väl ut i jämförelser av medicinska resultat inom ett flertal områden och att det sker en successiv förbättring inom många områden. Det uppges samtidigt finnas områden med större utmaningar och att kvalitetsarbete behöver vara ständigt pågående.

I styrelsens verksamhetsplan för 2022 finns det angivet att **uppföljning** av medicinsk kvalitet enligt nationella jämförelser ingår som en del i grunduppdraget. Uppföljning ska redovisas vid delårsrapporter, årsredovisning samt genom information på regionstyrelsen vid behov.

Utifrån revisionens övergripande uppdrag att uttala sig om måluppfyllelsen är det väsentligt att granska utfallet inom det verksamhetskritiska området medicinsk kvalitet. Utifrån uppdraget att granska styrningen är det också av vikt att uppföljningsresultat används för att förbättra och utveckla verksamheten. Inom det medicinska området är en väl fungerande styrning utifrån samlad nationell och internationell kunskap av stor vikt. Det är av intresse för revisionen att granska vilken uppföljning som görs och om uppföljningsresultat avseende medicinska resultat används i verksamheten.

Av årsredovisningen för 2021 framgår att “Vården i siffror” är regionernas gemensamma samlingsplats för löpande publicering av data kring hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet. Region Östergötland har samma eller bättre resultat än riksgenomsnittet i 55 procent av det totala antalet jämförbara indikatorer i Vården i siffror. Bra resultat hade Östergötland inom områden som vaccinationer och screening, palliativ vård, demens, förtroende för hälso- och sjukvården samt gynekologi. Sämre resultat hade Region Östergötland inom områden som ögonsjukdom, njur- och urinvägssjukdomar, förebyggande hälso- och sjukvård, patienterfarenheter och patientrapporterade resultat och primärvård.

Inom indikatorområden med många indikatorer hade Östergötland, enligt årsredovisningen 2021, bra resultat inom framför allt läkemedelsbehandling, stroke, hjärt- och kärlsjukdom samt säker vård. Region Östergötland hade likvärdiga eller förbättrade resultat i 63 procent av samtliga indikatorer jämfört med tidigare mätning.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsens styrning och uppföljning av medicinsk kvalitet är ändamålsenlig. Vidare bedöms utvecklingen inom området utifrån de egna målen inom Region Östergötland. Syftet är också att bedöma om Regionens utveckling är tillfredsställande jämfört med rikssnitt.

Revisionsfrågor:

- Är styrelsens styrning och uppföljning inom området medicinsk kvalitet ändamålsenlig?
- Vidtas åtgärder utifrån genomförd uppföljning inom området?
- Är regionens resultat tillfredsställande utifrån beslutade mål?
- Är regionens resultat tillfredsställande jämfört med övriga regioner?

Revisionskriterier

- Hälso- och sjukvårdslagen, 5 kap. 4 § (avseende kvalitet i verksamheten)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)
- Fullmäktiges beslutade mål inom området

Metod och avgränsning

Granskning av regional och nationell statistik sker utifrån ett jämförande perspektiv. Bedömning sker av regionens måluppfyllelse utifrån beslutade mål.

Intervjuer har skett med biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör, medicinsk direktör, vårddirektörer, chefläkare vid ledningsstaben samt två företrädare för patientnämndens kansli. Vidare intervjuades tjänstepersoner inom regionledningskontoret samt Primärvårdscentrum med ansvar för statistisk analys och redovisning. Intervjuer skedde även med verksamhetschef för Regionalt cancercentrum sydöst.

Granskning sker av styrelsens uppföljning och styrning inom området med tonvikt på åren 2021-2022. När det gäller regionens utveckling inom området medicinsk kvalitet granskas målutfall och statistik under en femårsperiod (2018-2022).

Granskningen har följts av de två förtroendevalda revisorerna Anders Senestad och Erik Söderberg.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 5 / 18

Granskningsresultat

Definition av medicinsk kvalitet

Vi har i granskningen haft svårt att hitta en enhetlig och distinkt beskrivning av begreppet “medicinsk kvalitet”. Dagens Medicin har fortlöpande rangordnat sjukhusen inom de olika regionerna under många år. Denna ranking bygger, enligt artikel[1] på tidningens webbplats, på kategorierna **medicinsk kvalitet**, tillgänglighet, hygien, patientenkäter, trycksår, överbeläggningar och ekonomi.

Inom kategorin medicinska kvalitet finns i sin tur de 13 delkategorierna hjärtsjukvård, strokesjukvård, kärlkirurgi, cancersjukvård, diabetes, förlossning, ortopedi, ljumskbråck, gynkirurgi, intensivvård, psykiatri, perioperativ vård och njursvikt.

I rapporten “Vården - aktuell status” från mars 2019 presenteras de indikatorer som ligger till grund för rankingen. Bland indikatorerna finns bland annat följande:

- Vedertagen evidensbaserad behandling har getts en patient i rätt tid (exempelvis kranskärlsröntgen vid hjärtinfarkt eller operation vid förträngning av halspulsåder)
- Andel återinläggningar/omoperationer
- Dödlighet
- Överflyttningar till andra enheter på grund av resursbrist
- Komplikationsfrihet och uppnådda medicinska målnivåer (blodtryck, blodsockerhalt etc.) efter ingrepp och behandling.

En tolkning av medicinsk kvalitet är att rätt behandling och vård ges i rätt tid på ett sådant sätt så att patientens hälsotillstånd förbättras i sannolik grad med minimering av risker. Majoriteten av intervjuade menar att det inte finns någon specifik definition av begreppet medicinsk kvalitet och man menar att begreppet är brett och att exempelvis tillgänglighet till vård och patientens upplevelse av vården ska vägas in.

I intervjuer lyfts att begreppen i God Vård (kunskapsbaserad och ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv, jämlik samt ges inom rimlig tid) är nära förknippade med medicinsk kvalitet.

I denna granskning ser vi i princip medicinsk kvalitet utifrån Dagens Medicins definition samt de indikatorer som SKR samt Socialstyrelsen använt sig av i samlade rapporter. Detta ligger till grund för bedömningen i revisionsfråga 4. De mål som regionen antagit inom området ligger huvudsakligen som grund vid bedömningen under revisionsfråga 3.

[1] “Så utser Dagens medicin vinnarna” - publicerad 23 januari 2019

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 6 / 18

Styrning och uppföljning

Revisionsfråga 1: Är styrelsens styrning och uppföljning inom området medicinsk kvalitet ändamålsenlig?

Iakttagelser

Vi kan notera att uppföljning inom området skedde i årsredovisningen för 2021 som en del i uppföljningen av hälso- och sjukvårdsnämndens grunduppdrag. I årsredovisningen för 2021 anges att flera av regionstyrelsens grunduppdrag är kopplade till medicinsk kvalitet. Viss del av uppföljningen sker av Hälso- och sjukvårdsnämnden enligt årsredovisningen.

I RS årsredovisning för 2021 anges att “systematisk struktur för uppföljning av jämlik vård håller på att utvecklas, där folkhälsodata och sjukvårdsdata ska kopplas ihop”.

I “Treårsbudget 2022-2024 med fokusområden 2022” anges nära och tillgänglig vård efter behov som ett övergripande målområde. “God och jämlik sjukvård - ett mål i hela Östergötland” är ett mål ingående i området. För att beskriva om vården är god och jämlik anges att analyser behöver göras bland annat avseende medicinska resultat.

I styrelsens verksamhetsplan för 2022 finns det angivet att uppföljning av medicinsk kvalitet enligt nationella jämförelser ingår som en del i grunduppdraget. Uppföljning ska redovisas vid delårsrapporter, årsredovisning samt genom information till regionstyrelsen vid behov.

Granskningen visar att tillgänglighet generellt följs upp vid månatliga delårsrapporter till regionstyrelsen. Tillgänglighet mäts i delårsrapporterna främst utifrån väntetider till nybesök och behandling. Detta sker exempelvis vid delårsrapport efter februari där det också sker en tematisk uppföljning avseende screening. Särskild fokus på tillgänglighet har också hälso- och sjukvårdsnämnden haft i sin uppföljning.

I RS delårsrapport för april 2022 sker en översiktlig och kortfattad uppföljning av medicinsk kvalitet utifrån Socialstyrelsens nyligen avlämnade lägesrapport. Vidare följs måltal inom området upp. I Region Östergötlands samt RS delårsrapport efter augusti 2022 sker sedvanlig redovisning av måluppfyllelse. De medicinska resultaten följs inte upp specifikt. Dock sker redovisning av tillgänglighet med nationell jämförelse.

I delårsrapporterna för produktionsenheten Hälso- och sjukvård sker motsvarande uppföljning på mer detaljerad nivå efter både första och andra tertialet.

I granskningen har vi tagit del av uppföljning som i oktober 2022 redovisats till Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) avseende medicinsk kvalitet. Uppföljningen bygger på två nationella rapporter från Socialstyrelsen samt SKR. Uppföljningen har ett jämförande perspektiv av Region Östergötlands resultat kontra riket.

Även om styrelsen är revisionsobjekt i denna granskning så har vi noterat att området Medicinsk kvalitet är av stor vikt även för HSN och för Samverkansnämnden för

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 7 / 18

sydöstra sjukvårdsregionen (SVN). HSN har ett fokus på tillgänglighet utifrån ansvaret för att östgötarnas behov av en god hälso- och sjukvård tillgodoses.

I intervju lyfts att regionens mål ofta är satta på en ambitiös nivå vilket gör att de kan vara svåra att uppnå. Samtidigt uppges att i intervju att det ibland fokuseras på alltför detaljerade mål. Det framförs också att antalet mått kan minskas. Måtten uppges till del kunna vässas för att bättre spegla den medicinska kvaliteten. Uppföljningen är omfattande och det kan, från verksamheterna, upplevas som att vissa delar av rapporteringen är mindre meningsfull. Om denna tes stämmer skulle uppföljningen kunna bli mer välriktad genom att bantas.

Det anges att de olika centrumen inom produktionsenheten Hälso- och sjukvård arbetar med uppföljning kopplad till medicinsk kvalitet. Det finns en mängd olika register som data hämtas från. Manuell hantering i vissa register uppges göra det svårarbetat. Vården i siffror som är en nationell databas uppges överlag hålla god statistisk kvalitet. Vissa variabler med låg volym och täckningsgrad kan dock vara osäkra. Beträffande regionens tillgänglighetsstatistik är verksamheternas bedömning att felkällorna i denna minskat avsevärt över tid.

Det lyfts att handlingsplaner i vissa fall kan följas upp tydligare för att förbättra implementeringen av dessa. Resultat behöver ibland efterfrågas mer från ledning för att skapa ett tryck avseende kvalitetsutveckling. Det nämns också i intervjuerna att mindre bra resultat inom vissa diagnosområden då har lett till ökad efterfrågan på uppföljning från regionledningen.

Uppföljningen till politisk nivå är, enligt intervju, till större del inriktad på tillgänglighet och kösituation än “vårdvolym” och “produktion”. På centrum- och kliniknivå uppges styrningen och uppföljningen vara mer detaljerad och ske dagligen utifrån både kösituation samt aktuell “produktion”.

Bedömning

Är styrelsens styrning och uppföljning inom området medicinsk kvalitet ändamålsenlig?

Ja.

Vi bedömer att styrelsens styrning och uppföljning inom området medicinsk kvalitet är ändamålsenlig. Mål finns inom området och uppföljning av målen sker regelbundet. Vissa synpunkter har i granskningen noterats kring styrningens och uppföljningens omfattning och inriktning.

Åtgärder utifrån uppföljning

Revisionsfråga 2: Vidtas åtgärder utifrån genomförd uppföljning inom området?

Iakttagelser

Eftersom medicinsk kvalitet och medicinska resultat är breda begrepp finns det en mängd politiska beslut som kan tänkas påverka utfallet på kort och lång sikt. Nedan ges exempel på några beslut under 2022 i HSN samt RS med koppling till området.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 8 / 18

I **HSN**:s ärenden för 2022 noteras bland beslutad gap-analys avseende palliativ vård samt beslutade engångsmedel till primärvården för läkemedelsgenomgångar samt vårdplaner. I överenskommelse för 2023 med produktionsenheten Hälso- och sjukvården noteras specifika uppdrag utifrån nationell kunskapsstyrning. Vid möte i oktober 2022 presenterades, som tidigare nämnts, regionens resultat i medicinsk jämförelse med riket.

Bland **RS** ärenden under året noteras bland annat informationspunkter i april gällande nuläget avseende Nära vård, läget inom slutenvården samt resultat inom förlossningsvården. Detta har en viss koppling till det granskade området. Revisionsrapport rörande tillgänglighet behandlades vid samma möte.

I maj beslutades om “Handlingsplan för ökad patientsäkerhet i Region Östergötland 2022-2025” och regiondirektören gavs i uppdrag att vidta åtgärderna i handlingsplanen. Vid samma möte beslutades också om åtgärder avseende tillgängligheten inom barn- och ungdomspsykiatrin.

I juni månad beslutade styrelsen om Folkhälsostrategi för god och jämlik hälsa. Detta kan ses som något som på lång sikt kan minska vårdbehov och påverka de medicinska resultaten positivt vid lyckad implementering av strategin. I augusti beslutades om ett uppdrag för att förbättra tillgänglighet i mödravården. Steget är dock långt från övergripande politiskt belut till påverkande åtgärd.

I september behandlade styrelsen avsiktsförklaring avseende Nära vård. I november ställde sig styrelsen bakom en SKR-rekommendation om fortsatt utveckling av nationell kunskapsstyrning.

Det finns givetvis en svårighet att med politiska beslut direkt påverka utfall. Ovanstående visar ändå att beslut tas inom det granskade området. För att få effekt behöver det dock bedrivas ett omfattande implementeringsarbete. Det framförs i intervju att kvalitetsarbetet är långsiktigt och att det tar tid samt att pandemin varit ett hinder mot genomförande av beslutade insatser på grund av ansatt arbetssituation och det samtidiga behovet av omställning.

Region Östergötland ingår i ett antal grupperingar där ett arbete sker för att utveckla hälso- och sjukvården vilket i sin tur också kan ge effekt på det medicinska utfallet.

Primärvården ingår i det nationella nätverket “Primärvårdskvalitet” vilket gör att verksamheten i Östergötland kan jämföras med andra regioner inom en rad områden. Inom RPO Primärvård sker samverkan med Region Kalmar län samt Region Jönköpings län.

Region Östergötland ingår i de regionala programområdena (RPO) inom ramen för sydöstra sjukvårdsregionen. Det finns regionala programområden som speglar de 26 nationella programområden som finns enligt SKR:s information inom området “Kunskapsstyrning vård”.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

Uppdragsbeskrivningen för de regionala programområdena har en koppling till begreppet God vård utifrån Socialstyrelsens sex dimensioner. Det framgår av uppdragsbeskrivningen att RPO har i uppdrag att följa upp bland annat medicinsk kvalitet.

Det finns också fyra kunskapsråd som enligt uppgift på Sydöstra sjukvårdsregionen webb (sydostrasjukvardsregionen.se) samordnar och följer upp arbetet i respektive RPO.

För respektive RPO finns det handlingsplaner och årsrapporter tillgängliga. För årsrapporten finns en mall där det framgår att resultat avseende medicinsk kvalitet, tillgänglighet, volym och produktion ska redovisas.

I granskningen har vi gått igenom ett antal årsrapporter och noterat redovisning av åtgärder i lite olika omfattning. Åtgärder som syftar till att förbättra resultaten saknas dock i vissa av rapporterna.

I årsrapport 2021 för RPO Primärvård sydöst fokuseras till del på hur samverkan på nationell och sjukvårdsregional skett och fungerat. Konkreta resultat redovisas inte även om det tas upp att man arbetar med jämförelser utifrån medicinsk kvalitet. I årsrapport 2021 för RPO Cancersjukdomar (från Regionalt cancercentrum sydöst) finns resultat inom flera områden redovisade. Det finns också exempel på åtgärder som vidtagits exempelvis i form av justerade rutiner. Även i årsrapporten för RPO Kvinnosjukdomar och förlossning finns många exempel på vidtagna åtgärder. Årsrapporten för RPO Mag-tarm är ett exempel på en mer kortfattad rapport där det anges att implementering pågår av vårdprogram.

Företrädare för Patientnämndens kansli framför att återkoppling gällande synpunkter från patienter (som kan ha koppling till området medicinsk kvalitet) generellt besvaras och beaktas av verksamheterna. Åtgärder kan vidtas till följd av detta.

I intervju nämns att brist på personella resurser ibland är ett hinder mot att genomföra åtgärder till följd av den uppföljning som sker på regional, sjukvårdsregional samt nationell nivå. Arbetet i olika RPO:er har pågått ett tag och spelar redan idag en viktig roll men kan fortsatt utvecklas enligt intervju. Vidare lyfts att det är positivt med den transparens som finns mellan Östergötland, Jönköping och Kalmar gällande medicinska data och att detta i sig sporrar till utveckling. En åtgärd som lyfts som positiv för de medicinska kvaliteten är att de nationella vårdprogrammen har påverkat programmen på sjukvårdsregional nivå.

I årsredovisningen för produktionsenheten Hälso- och sjukvården för 2021 finns utfallet för ett antal aktiviteter redovisade utifrån de särskilda utvecklingsområden som enheten har med Hälso- och sjukvårdsnämnden. Ett antal åtgärder har vidtagits men det finns många områden inom vilka utvecklingen inte varit tillräcklig utifrån den ambitions- och målnivå som uttryckts. Bilden som framträder är likartad i produktionsenheten Hälso- och sjukvårdens delårsrapport för augusti 2022. Kompetensförsörjnings- och

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 10 / 18

vårdplatssituationen påverkar vårdens genomförande. Pandemin och kriget i Ukraina är ytterligare faktorer som lyfts fram.

Bedömning

Vidtas åtgärder utifrån genomförd uppföljning inom området?

Delvis.

Åtgärder som har förutsättningar att förbättra den medicinsk kvaliteten har beslutats på politisk nivå under de senaste åren. Utifrån detta finns också en del aktiviteter och åtgärder beslutade inom hälso- och sjukvården. Åtgärderna har dock inte alltid genomförts. Åtgärder kopplade till just förbättring av medicinska resultat utifrån uppföljning har inte redovisats specifikt i styrelsen.

Regionens deltagande i nationella nätverk samt regionala programområden (RPO) bidrar till genomförande av åtgärder inom det medicinska området.

Resultat utifrån beslutade mål

Revisionsfråga 3: Är regionens utveckling tillfredsställande utifrån beslutade mål?

Iakttagelser

Utvecklingen av den medicinska kvaliteten upplevs i många avseenden som god av intervjuade men det framkommer att exempelvis tillgänglighet kan förbättras. Under intervjuer lyfts det att det inom hälso- och sjukvården i Region Östergötland ofta sätts ambitiösa mål. Målen sätts utifrån önskad utveckling och kvalitet men kan vara svåra att uppnå. I intervju lyfts att målen inom primärvården ibland skulle behöva anpassas lokalt utifrån exempelvis socioekonomiska faktorer.

I årsredovisningen från 2018 framgår det att Universitetssjukhuset i Linköping kom på en tredje plats i kategorin Bästa universitetssjukhus och Lasarettet i Motala och att Vrinnevisjukhuset kom på en fjärde plats i sina respektive kategorier. I årsredovisningarna från 2019 och 2020 listas inte längre sjukhusens placering i Dagens medicins utmärkelse av bästa sjukhus. Dessa år hamnade sjukhusen på sämre placeringar. Dagens medicin har, enligt uppgift på grund av pandemin, pausat sina utmärkelser från år 2021.

I regionens årsredovisningar från 2018 och 2019 framgår det att måluppfyllelsen inom målområdet “Trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård med hög kvalitet” inte bedömdes helt tillfredsställande (gul måluppfyllelse). Kategorin tillgänglighet bedömdes som inte alls tillfredsställande de båda åren (röd). Den medicinska kvaliteten bedömdes 2018 dock som god. Enligt regionens årsredovisning från 2019 var Östergötlands medicinska resultat, vid en nationell jämförelse, bättre än rikets i flera mätningar. Dock hade skillnaderna och försprånget minskat.

I regionens årsredovisning från 2020 var måluppfyllelsen för det strategiska målet “Trygg och

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

nära hälso- och sjukvård” inte helt tillfredsställande (gult). Under 2020 var omställning mot en Nära vård högprioriterad, dock försvårade coronapandemin arbetet och målet kunde inte uppfyllas helt (gult). Det nämns under intervjuer att målbilden är otydlig för denna del.

I årsredovisningen från 2021 samt i delårsrapporten från augusti 2022 redovisas arbetet för att minska oplanerade återinläggningar för patienter över 80 år. Oplanerade återinläggningar har enligt årsredovisningen från 2021 ökat marginellt och styrtalet bedömdes då som ej uppnått. Enligt delårsrapporten från augusti 2022 sker ett samarbete med kommunerna med syfte att förbättra vårdövergångar och utskrivningsprocess.

För 2022 finns ett målvärde om att 55 procent av befolkningen ska ha en fast läkare vid 2022 års utgång. 73% av patienterna i Östergötland hade en fast läkarkontakt i mitten av september 2022 enligt uppgift i regionens samlade delårsrapport för augusti.

Det nämns i intervju att primärvårdens mål om kontinuitet för patientens del kan försämras till följd av målet om att 85% av patienterna ska få medicinsk bedömning inom tre dagar. Det senare målet har dock endast uppnåtts vid tre av de senaste 49 månaderna enligt delårsrapporten från augusti 2022.

Det nämns under intervjuer att tillgängligheten inom både primärvård och specialistvård i Region Östergötland har varit sämre än önskat. I delårsrapporten per augusti 2022 specificeras ett antal mål kopplade till tillgänglighet, bland annat att sjukvårdens tillgänglighet varje månad ska förbättras jämfört med motsvarande månad 2021 och att 95% av de inkomna samtalen till vårdcentralerna ska återuppringas samma dag. Det senare målet har, enligt delårsrapport från augusti 2022, endast uppfyllts under två av de senaste 49 månaderna.

I delårsrapporten från augusti 2022 specificeras dessutom två målnivåer inom akutsjukvården vilka följs av två mått: att patienten ska ha träffat en läkare inom en timme respektive att patienten ska ha kunnat lämna akutmottagningen inom fyra timmar. Under perioden 2018-2022, har ingen av målnivåerna uppnåtts, med undantag för två månader under våren 2020.

Region Östergötlands måluppfyllelse utifrån Vården i siffror

Dagens medicin har valt ut 85 indikatorer inom medicinsk kvalitet för specifika diagnosområden. För majoriteten av dessa indikatorer, som återfinns i Vården i siffror, finns minst en målnivå satt utifrån respektive kvalitetsregister. Utfall för Region Östergötland redovisas nedan utifrån specificerade nationella målvärden. Se Figur 1 nedan.

Måluppfyllelse har delats in de tre kategorierna: uppfyller, uppfyller inte samt är nära att uppfylla. För den sista kategorin räknas de mätvärden som är mindre än 10% under gränsen för måluppfyllelse. Diagnosområden utan specificerade målnivåer inte är inkluderade.

Region Östergötland uppfyller målen för 61% av indikatorerna och är nära att uppfylla ytterligare 8% indikatorerna. 30% av indikatorerna uppfyller regionen inte målen för enligt de målnivåer som anges för respektive indikator i Vården i siffror. Redovisade data är de senast publicerade

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 12 / 18

vid tidpunkten oktober 2022. Ytterligare data i jämförelse med riket med utveckling över tid redovisas under kommande revisionsfråga 4.

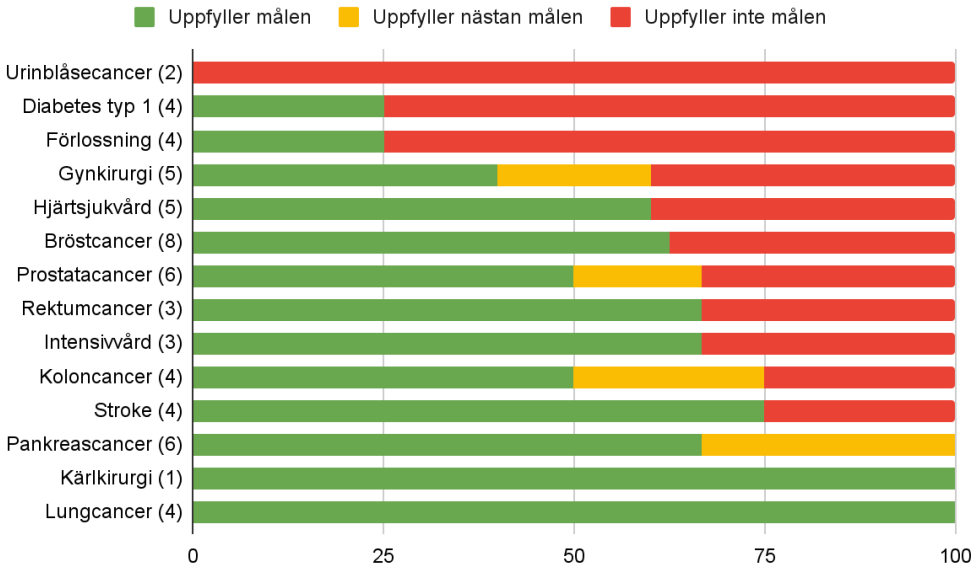

Figur 1. Visualisering av Region Östergötlands måluppfyllelse för indikatorer i de diagnosområden med specificerade målnivåer enligt Vården i siffror. För kategorin 'Uppfyller nästan målen' räknas de indikatorers mätvärden som är mindre än 10% från gränsen för måluppfyllelse. Inom parentes anges antal indikatorer per diagnosområde.

Bedömning

Är regionens resultat tillfredsställande utifrån beslutade mål?

Delvis.

Vår bedömning är att utvecklingen inom området delvis är tillfredsställande utifrån regionens beslutade mål inom området medicinsk kvalitet. Måluppfyllelsen är blandad och det finns flera väsentliga mål avseende exempelvis tillgänglighet som inte uppnåtts. Dock uppnås 61% av de medicinska indikatorerna i med målnivåer i nationella databasen "Vården i siffror".

Regionens resultat jämfört med riket

Revisionsfråga 4: Är regionens resultat tillfredsställande jämfört med övriga regioner?

Iakttagelser

Några intervjuade lyfter att det är svårt att jämföra de medicinska resultaten i Östergötland med andra regioner, vilket t.ex. kan bero på att det är ett stort och svårdefinierat område. Det framkommer dock att jämförelsen blivit enklare över tid då statistiken blir mer och mer tillgänglig samt tillförlitlig.

Enligt SKR:s Hälso- och sjukvårdsbarometer från 2021 hamnar region Östergötland på

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

plats fem av 21 regioner för andelen i befolkningen (oavsett om det är en patient eller inte) som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i den egna regionen.

Vi har bedömt i denna revisionsfråga främst bedömt Region Östergötlands medicinska resultat utifrån Dagens medicins indikatorer. Detta har gjorts på två på två sätt: (1) egen utveckling över tidsperioden 2018-2022 och (2) i jämförelse med riket under samma tid. För indikatorerna i vissa diagnosområden (Hjärtkirurgi, Njursvikt, Multipel skleros och Perioperativ vård) saknas värden i Vården i siffror och indikatorer från dessa har uteslutits. Diagnosområden där färska mätvärden saknas har också uteslutits. Viktigt att poängtera är också att vissa indikatorer har mätts mer frekvent och vissa mer sällan. Vissa diagnosområden innehåller endast ett fåtal indikatorer vilket gör att en utstickande indikator kan påverka utfallet för diagnosområdet drastiskt.

Det har vid intervjuer framkommit att det är viktigt att indikatorer tolkas och granskas på rätt sätt. Det lyfts att måtten har brister. Det lyfts exempelvis att indikatorer som visar andelen återinläggningar inom 30 dagar för patienter över 85 år inte alltid behöver vara någonting negativt utan istället kan visa att patienten fick behandlingen denne behövde.

Det framkommer under intervjuer att vissa aspekter inte fångas upp av indikatorer och kvalitetsregister. För många sjukdomstillstånd saknas det kvalitetsregister för vilket riskerar att ge en ofullständig bild av helheten.

Region Östergötlands medicinska resultat över tid

De nämnda indikatorerna i Vården i siffror har studerats under perioden 2018-2022 för Region Östergötland (figur 2) samt för riket (figur 3). Det tidigaste uppmätta mätvärdet 2018 har jämförts med det i Vården i siffror mest aktuella mätvärdet (inhämtat oktober 2022).

För Region Östergötland har 72% av indikatorerna vid den senaste mätningen för respektive indikator förbättrats i jämförelse med det uppmätta värdet 2018. För riket har i genomsnitt 80 % av indikatorerna vid den senaste mätningen för respektive indikator förbättrats i jämförelse med det tidigast uppmätta värdet 2018. Andelen indikatorer som förbättrats för Region Östergötlands är 8 procentenheter lägre än andelen som förbättrats för riket.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC Oneflow ID 4268632 Sida 14 / 18

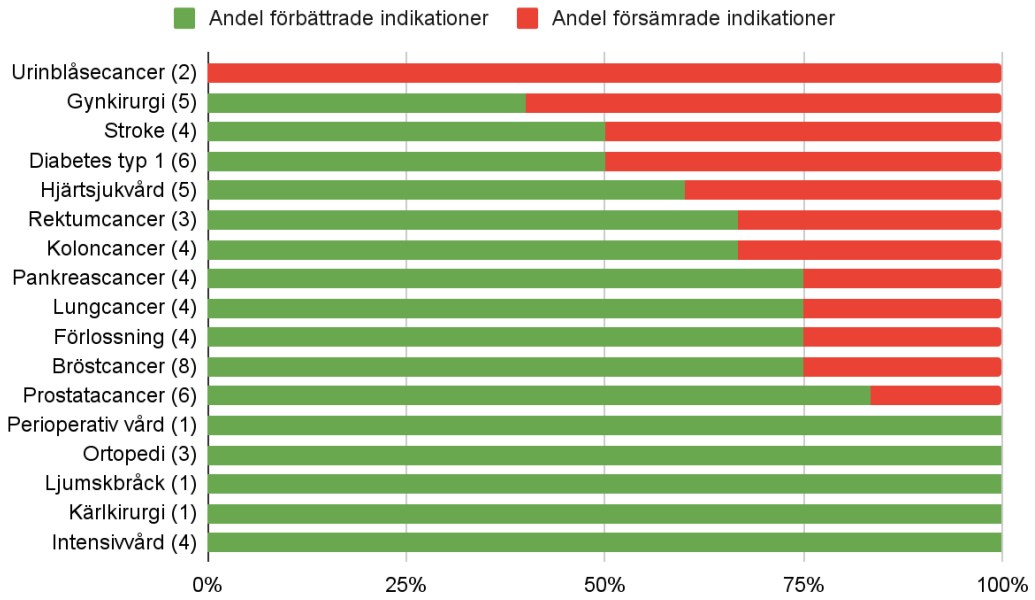

Figur 2. Andel förbättrade respektive försämrade indikatorer per diagnosområde för Region Östergötland. Totalt har 72% av indikatorerna förbättrats vid den senaste mätningen. Indikatorantal anges inom parentes.

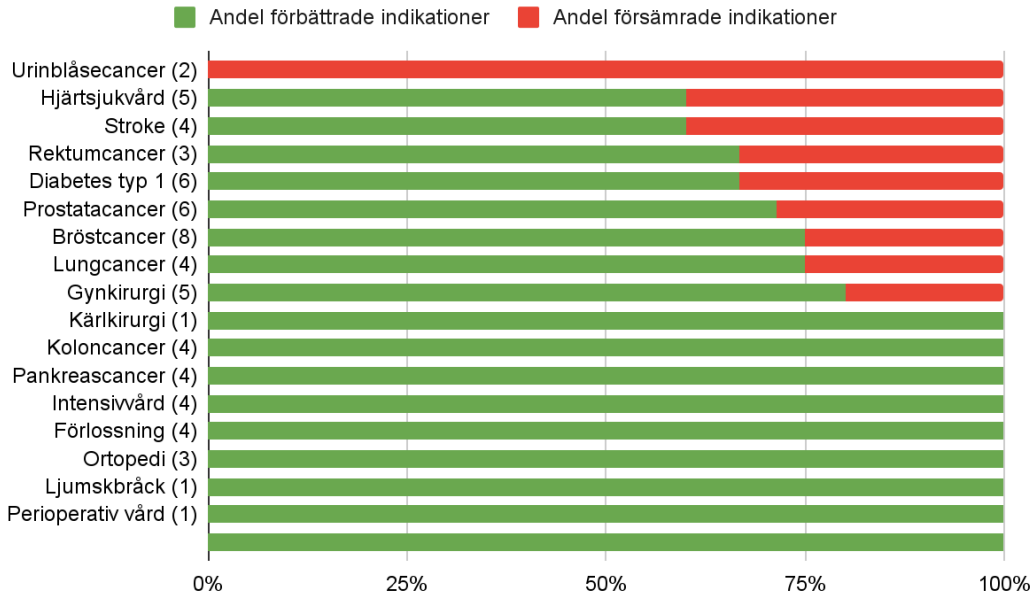

Figur 3. Andel förbättrade respektive försämrade indikatorer per diagnosområde för riket. Totalt har 80% av indikatorerna förbättrats vid den senaste mätningen. Indikatorantal inom parentes.

Region Östergötlands medicinska resultat i jämförelse med rikets

För en nulägesbild av Region Östergötlands medicinska kvalitet i jämförelse med riket har de senast uppmätta värdena (inhämtade oktober 2022) för indikatorerna jämförts (figur 4). Andelen indikatorer som är bättre än riket för Region Östergötland är 52%.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

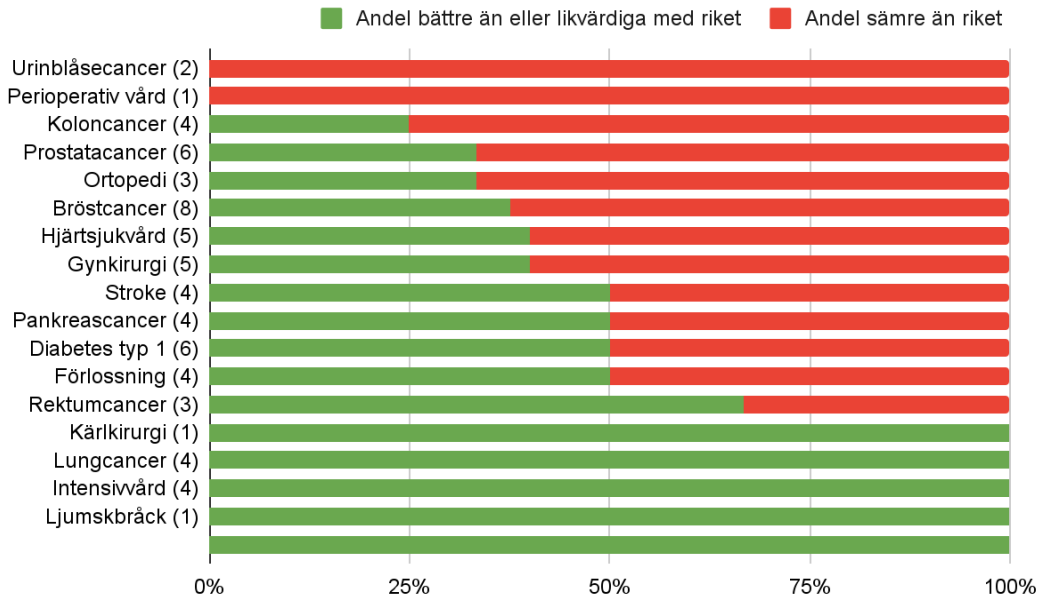

Figur 4. Andelen indikatorer där Region Östergötlands mätvärden är bättre respektive sämre än rikets. Region Östergötland har bättre resultat för 52% av indikatorerna. Antal indikatorer anges inom parentes.

Utöver ovanstående jämförelse har vi valt att nedan jämföra Region Östergötlands resultat utifrån två aktuella lägesrapporter under 2022.

Hälso- och sjukvårdsrapporten 2022

Hälso- och sjukvårdsrapporten är en årligen återkommande lägesrapport från SKR om hälso- och sjukvårdens resultat. Källorna till de olika måtten i rapporten är framförallt Socialstyrelsens hälsodataregister, nationella kvalitetsregister och de olika datainsamlingar SKR genomför tillsammans med regionerna. Rapporten delas in i fem områden:

- Patienters och befolkningens syn på vården
- Tillgänglighet och väntetider
- Säker vård
- Sjukdomsförekomst och resultat
- Kunskapsbaserad vård och måluppfyllelse i riktlinjer

Vi har i den här granskningen studerat de indikatorer från 2022 års Hälso- och sjukvårdsrapport som också återfinns i Vården i siffror. Det framgår att av dessa 30 indikatorer har regionen ett bättre mätvärde för 22 av 30 indikatorer än vad riket har. Utifrån denna redovisning har Region Östergötland totalt sett ett bättre utfall är riket. Noterbart är att vissa av indikatorerna i denna sammanställning är desamma som vi redovisat i stycket ovan. Vid en riksjämförelse har Region Östergötland ett bättre utfall för detta urval än det något bredare som tidigare redovisats.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

Socialstyrelsen 14 kärnindikatorer

I Socialstyrelsen lägesrapport “Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och tandvård” från 2022 återges 14 nationella kärnindikatorer som tillsammans speglar hälso- och sjukvårdens och tandvårdens resultat på en övergripande nivå. Vid en jämförelse av dessa indikatorer framkommer det att Region Östergötland placeras inom topp 10 för tre av indikatorerna och att regionen har en placering på 15 eller sämre för fem av dem. En av indikatorerna saknar regionen mätvärden för. Utifrån denna redovisning har Region Östergötland samlat ett något sämre utfall än riket.

Bedömning
Är regionens resultat tillfredsställande jämfört med övriga regioner?
Delvis.

Vår bedömning är att regionens resultat är delvis tillfredsställande jämfört med övriga regioner. Sedan 2018 har utfallet för 72% av utvalda indikatorer från Vården i siffror förbättrats för regionen. För riket har dock en något större andel av indikatorerna förbättrats under samma tid. För regionens del är i stort sett hälften av indikatorerna bättre än riket vid den senaste mätningen. Socialstyrelsens och SKR:s redovisningar av nationella jämförelser bedöms visa på ett blandat resultat relativt riket för Region Östergötland.

2023-01-25

Matti Leskelä

Uppdragsledare och projektledare,

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Östergötland enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av beslutad projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Signerat 2023-01-25 13:21:22 UTC

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Matti Mikael Leskelä

Matti Leskelä
Uppdragsledare/projektledare, PwC

2023-01-25 13:21:22 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post